

Europeiska
unionens råd

Bryssel den 13 december 2021
(OR. en)

14932/21

AGRI 636
PHYTOSAN 37
AGRILEG 268

FÖLJENOT

från:	Europeiska kommissionens generalsekreterare, undertecknat av Martine DEPREZ, direktör
inkom den:	10 december 2021
till:	Jeppje TRANHOLM-MIKKELSEN, generalsekreterare för Europeiska unionens råd
Komm. dok. nr:	COM(2021) 787 final
Ärende:	RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET om de erfarenheter som gjorts av att bredda systemet med växtpass till all förflyttning av växter för plantering inom unionens territorium

För delegationerna bifogas dokument – COM(2021) 787 final.

Bilaga: COM(2021) 787 final

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 10.12.2021
COM(2021) 787 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

**om de erfarenheter som gjorts av att bredda systemet med växtpass till all förflyttning
av växter för plantering inom unionens territorium**

Innehåll

1	INLEDNING	3
2	BREDDNING AV SYSTEMET MED VÄXTPASS TILL ALLA VÄXTER FÖR PLANTERING	5
3	ANDRA ASPEKTER AV SYSTEMET MED VÄXTPASS SOM OMFATTAS AV FRÅGEFORMULÄRET	6
3.1	Harmoniserat format för växtpass	6
3.2	Anbringande av ett växtpass på handelsenheten	6
3.3	Krav för bemyndigade aktörer som utfärdar växtpass	7
3.4	Arrangemang för distansförsäljning – utfärdande av växtpass till slutanvändare	8
3.5	Elektroniska växtpass	9
3.6	Reglerade icke-karantänskadegörare	9
3.7	Allmän medvetenhet om växtpass	10
4	SLUTSATSER	10

FÖRKORTNINGAR

EU: Europeiska unionen

1 INLEDNING

Under de senaste 20 åren, fram till 2019, styrdes EU:s växtskyddslagstiftning av rådets direktiv 2000/29/EG¹. Direktivet innehöll begreppet *växtpass* som ett överenskommet märke som tagits fram för att balansera den fria handeln med växtmaterial inom hela EU och skyddet av unionens territorium mot spridning av reglerade växtskadegörare som förekommer i EU. Växtpasset började användas för att åtfölja växtmaterial som flyttas mellan medlemsstaterna och ersatte sundhetscertifikatet, som är det internationella dokument som föreskrivs i den internationella växtskyddskonventionen. Växtpass skulle också användas för förflyttning av växter inom en medlemsstat för att intyga att dessa växter uppfyller respektive växtskyddskrav i EU-lagstiftningen. Dessutom skulle offentliga kontroller av växtpass numera utföras där växtmaterialet producerades (aktörens verksamhetsplats), i stället för vid gränsen eller destinationsorten, och en registreringskyldighet fastställdes för aktörer som hanterar reglerade växter och växtmaterial och som utfärdar växtpass.

Enligt rådets direktiv 2000/29/EG krävdes växtpass fram till 2019 endast för angivna arter av växter och frön och vissa typer av växtmaterial kopplade till särskilt identifierade växtskyddsrisiker. Vid utarbetandet av den nya växtskyddsförordningen (förordning (EU) 2016/2031²) ansågs emellertid att systemet med växtpass inte fungerade fullt ut och man enades om att kravet på att en växt ska åtföljas av ett växtpass skulle breddas till fler fröer och i synnerhet alla växter för plantering³. Breddningen av systemet med växtpass till alla växter för plantering har kompletterats med en del andra bestämmelser som syftar till att stärka detta system, göra det mer robust och tillförlitligt och förbättra erkännandet av det, t.ex. bland yrkesmässiga aktörer. Bland de viktigaste ändringarna var införandet av ett harmoniserat format för växtpasset, en skyldighet för aktörerna att anbringa ett växtpass på handelsenheten för växterna eller växtmaterialet eller på deras förpackning, bunt eller behållare samt skyldigheter för aktörer att säkerställa spårbarhet av växter eller växtmaterial och genomföra undersökningar för växtpass.

Enligt artikel 79.6 i förordning (EU) 2016/2031 ska kommissionen lämna in en rapport till Europaparlamentet och rådet om de erfarenheter som gjorts av att bredda systemet med växtpass till all förflyttning av växter för plantering inom unionens territorium, inbegripet en tydlig kostnads-nyttoanalys för aktörerna samt i förekommande fall ett lagstiftningsförslag. I den här rapporten behandlas dessa krav.

¹ EGT L 169, 10.7.2000, s. 1.

² EUT L 317, 23.11.2016, s. 4.

³ Detta omfattar alla arter av växter och alla typer – t.ex. krukväxter, träd och buskar, fröplantor, ympkvistar och jordstammar – av växter som det handlas med och som möjliggör ytterligare plantering och tillväxt.

Metod

För att uppfylla dessa krav har kommissionen undersökt allt tillgängligt underlag. Eftersom lagändringen började tillämpas först i december 2019 och analysen gjordes i februari 2021 kunde offentligt tillgängliga uppgifter inte användas. Medlemsstaterna har dessutom inga rapporteringsskyldigheter rörande de aspekter som skulle behöva utvärderas, och det finns inte heller några resultat från revisioner av genomförandet av systemet med växtpass i medlemsstaterna. Den enda tillgängliga möjligheten att få fram underlag för att uppfylla rapporteringskraven var därför att vända sig direkt till berörda ekonomiska aktörer och administrativa organ inom förvaltningen och genomförandet av handeln med växter inom EU, eftersom det är de som påverkas av lagändringarna. För detta ändamål utarbetade kommissionen ett frågeformulär med 70 frågor som godkändes av medlemsstaterna och EU-organisationer. Syftet med frågorna var att ta reda på vilka erfarenheter som gjorts av att bredda växtpasset till all förflyttning av växter för plantering samt av kostnader, fördelar och effekter för att kunna genomföra kostnads–nyttoanalysen. Frågeformuläret⁴ skickades till 27 nationella växtskyddsmyndigheter och behöriga certifieringsorgan i medlemsstaterna samt till 48 berörda organisationer på EU-nivå. Organisationer på medlemsstatsnivå, aktörer och allmänheten hade tillgång till frågeformuläret via webbplatsen för generaldirektoratet för hälsa och livsmedelssäkerhet. När det gäller de sistnämnda bidrog kommissionen och EU:s nationella växtskyddsmyndigheter till att uppmärksamma frågeformulären via sociala medier och andra kanaler. Totalt inkom 177 svar från 25 medlemsstater. Nivån på deltagandet varierade bland de olika kategorierna av berörda parter, enligt följande: 24 nationella växtskyddsmyndigheter⁵, nio behöriga certifieringsorgan från sju medlemsstater⁶, 43 aktörer från tio medlemsstater⁷, 44 nationella organisationer från 13 medlemsstater⁸, 50 svar från medborgare från fem medlemsstater⁹ och sju organisationer på EU-nivå.

Till stöd för den här rapporten framställde kommissionen en teknisk rapport¹⁰ med information om den återkoppling som inkommit och en uttömmande analys av den återkopplingen, som har offentliggjorts.

Kommissionens analys begränsas av tre faktorer. För det första var bidraget från behöriga certifieringsorgan, aktörer, organisationer och enskilda personer mycket begränsat, och det går därför inte att dra några slutsatser om dessa intressentgrupper i analysen. För det andra hade det gått mycket kort tid mellan det att de olika bestämmelserna började tillämpas och förfrågan om återkoppling. Slutligen påverkade covid-19-pandemin handeln och verksamheten med anknytning till den här rapportens tillämpningsområde.

På grund av de ovannämnda begränsningarna kunde i vissa fall inga slutsatser dras om de erfarenheter som gjorts av att bredda systemet med växtpass till all förflyttning av växter för plantering inom unionens territorium. Bedömningen av kostnader och fördelar kopplade till

⁴ <https://ec.europa.eu/eusurvey/runner/PH-art-79-PP-portal>.

⁵ Österrike, Belgien, Cypern, Tjeckien, Tyskland, Danmark, Estland, Spanien, Finland, Frankrike, Grekland, Ungern, Irland, Italien, Lettland, Litauen, Luxemburg, Malta, Nederländerna, Polen, Portugal, Slovenien, Slovakien och Sverige.

⁶ Tyskland, Finland, Frankrike, Nederländerna, Polen, Slovenien och Sverige.

⁷ Österrike, Tjeckien, Tyskland, Spanien, Frankrike, Italien, Nederländerna, Portugal, Slovakien och Sverige.

⁸ Österrike, Belgien, Tjeckien, Tyskland, Danmark, Spanien, Finland, Frankrike, Italien, Litauen, Nederländerna, Polen och Sverige.

⁹ Belgien, Tyskland, Frankrike, Nederländerna och Polen.

¹⁰ <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC126789>.

breddningen av systemet med växtpass till all förflyttning av växter för plantering för aktörer genomfördes i möjligaste mån mot bakgrund av den spridda återkopplingen kring de kvantitativa uppgifter som efterfrågades och det faktum att uppgifterna inte fanns tillgängliga hos andra källor. I stället genomfördes en djupgående kvalitativ analys av kostnader och fördelar. Slutligen har kommissionen av dessa anledningar begränsat sig till att identifiera frågor som förtjänar att diskuteras ytterligare.

2 BREDDNING AV SYSTEMET MED VÄXTPASS TILL ALLA VÄXTER FÖR PLANTERING

Genom artikel 79 i förordning (EU) 2016/2031 infördes en skyldighet att alla växter för plantering, utom fröer, ska åtföljas av ett växtpass för förflyttning inom unionens territorium.

Breddningen av systemet med växtpass syftade till att effektivisera skyddet mot karantänskadegörare i EU, förbättra beredskapen för att identifiera nya växtskadegörare av unionsbetydelse, säkerställa en enhetlig tillämpning av politiken samt öka förståelsen och medvetenheten hos berörda parter. Hälften av svarandena ansåg att denna breddning var positiv för att öka växternas spårbarhet och de flesta menade att skyddet av växter mot karantänskadegörare var effektivare eller lika effektivt som tidigare. Beredskapen för att identifiera nya växtskadegörare av unionsbetydelse bedömdes antingen som förbättrad eller oförändrad, och de flesta svarandena gjorde samma bedömning av förståelsen och medvetenheten hos berörda parter.

Å andra sidan betraktades breddningen av systemet med växtpass (övergången till och genomförandet av denna nya regel och den övergripande komplexiteten i processen med att utfärda eller ersätta ett växtpass) av ungefär två tredjedelar av de berörda parterna som betungande och svår, och bara omkring en fjärdedel angav att förändringen var hanterbar eller att de inte hade upplevt någon förändring. En sådan uppfattning av förändringarna kan, bortsett från vissa specifika aspekter som tas upp i de följande avsnitten i den här rapporten, ha att göra med den korta tidsperioden mellan det att de nya reglerna började tillämpas och utvärderingen av den här rapporten (december 2019–februari 2021).

För att identifiera de växtgrupper som gav upphov till flest tekniska svårigheterna ombads de berörda parterna att ange upp till tre växter eller växtgrupper för vilka de hade stött på flest tekniska svårigheterna på grund av att växtpasset hade breddats till alla växter för plantering. De tre främsta grupperna var prydnadsväxter för plantering, fröer och fruktplantor för plantering. Som svar på den motsatta frågan, dvs. vilka tre grupperna som gav upphov till det lägsta antalet tekniska svårigheter, angav de berörda parterna samma tre grupper, men med färre svar.

Det har skett förändringar beträffande personalen och arbetsbördan för aktörer och nationella växtskyddsmyndigheter till följd av att växtpasset breddats till alla växter för plantering. Inverkan på de nationella växtskyddsmyndigheternas arbetsbörda var större än förändringarna i personalstyrkan. Detta kan förklaras av att vissa institutioner har nått taket för antalet anställda och har trots en ökad arbetsbörda ingen möjlighet att anställa fler. Förändringen hade ingen enhetlig inverkan på aktörernas personalstyrka eftersom mer än hälften angav att det inte förekom några förändringar eller att de inte hade någon åsikt, medan

andra angav både ökningarna och minskningar. Arbetsbördan har dock ökat för mer än hälften av de aktörer som besvarade frågeformuläret.

3 ANDRA ASPEKTER AV SYSTEMET MED VÄXTPASS SOM OMFATTAS AV FRÅGEFORMULÄRET

3.1 Harmoniserat format för växtpass

Genom artikel 83 i förordning (EU) 2016/2031 infördes ett gemensamt format för växtpasset för alla medlemsstater¹¹ i syfte att säkerställa enhetliga villkor för genomförandet av förordningen. Denna ändring verkar ha godtagits av de berörda parterna eftersom de flesta av de som svarade på frågeformuläret ansåg att övergången till detta nya krav har varit hanterbar eller lätt. Även genomförandet av denna förändring samt förändringens komplexitet värderades ganska positivt, i och med att det inkom fler positiva än negativa svar¹² från svarandena.

Det har skett förändringar beträffande personalen och arbetsbördan för aktörer och nationella växtskyddsmyndigheter på grund av det harmoniserade formatet för växtpasset. Förändringen hade en likvärdig inverkan på aktörernas personalstyrka och arbetsbörda, men en större inverkan på de nationella växtskyddsmyndigheternas arbetsbörda.

3.2 Anbringande av ett växtpass på handelsenheten

Genom artikel 88 i förordning (EU) 2016/2031 infördes skyldigheten för yrkesmässiga aktörer att anbringa växtpass på handelsenheten för växten, växtprodukten och andra föremål innan de förflyttas inom unionens territorium. Syftet är att öka växternas spårbarhet, minska risken för förflyttning av växtskadegörare och öka erkännandet av EU:s växtskyddssystem bland berörda parter. De svar som mottagits från de berörda parterna via frågeformuläret visar att detta har varit en av de svåraste förändringar som införts genom förordningen. Detta är möjligen också en av anledningarna till att de flesta berörda parter ansåg att breddningen av systemet med växtpass till alla växter för plantering var betungande och svår (se avsnitt 2).

Övergången till detta nya krav har bedömts som betungande eller mycket betungande av 65 % av de berörda parterna, och 81 % ansåg att genomförandet av kravet har varit mer komplicerat eller mycket mer komplicerat (jämfört med de tidigare kraven). Hälften av de berörda parterna svarade att processen för att utfärda eller ersätta växtpasset har blivit svårare.

Det har också visat sig vara svårt att anbringa växtpasset på vissa typer av växter, t.ex. gräs i rullar, timmerstockar, sändningar med flera små partier, partier med flera arter eller flera arter i en och samma kruka.

¹¹ EUT L 331, 14.12.2017, s. 44.

¹² Övergången till, samt genomförandet av och komplexiteten i införandet av, det gemensamma formatet för ett växtpass värderades positivt, med 68 %, 56 % respektive 50 % positiva svar från de berörda parter som svarade på frågeformuläret, jämfört med 28,9 %, 39 % respektive 43 % som bedömde dessa aspekter negativt.

De nationella växtskyddsmyndigheterna ansåg att anbringandet av växtpasset på handelsenheten var användbart och att det hade bidragit till ökat förebyggande¹³, medan aktörerna var av motsatt åsikt (dvs. att det inte var användbart och att det inte hade bidragit till ökat förebyggande¹⁴). Av dessa skäl föreslog aktörerna att växtpasset skulle få inkluderas i de dokument som medföljer vid leveransen, t.ex. fakturor, och att en elektronisk version av växtpasset skulle införas.

Det har skett förändringar beträffande personalen och arbetsbördan för aktörer och nationella växtskyddsmyndigheter till följd av att växtpasset måste anbringas på handelsenheten. Denna förändring hade en större inverkan på de nationella växtskyddsmyndigheternas arbetsbörda än på aktörernas.

Kravet på att anbringa växtpasset på handelsenheten har medfört ytterligare kostnader och tidsåtgång för aktörerna och leveranskedjan, särskilt för vissa typer av material, eller kopplat till behovet av nya it-system eller ny it-utrustning, utöver den administrativa bördan. Enligt alla berörda parter har det också funnits ett behov av intensiv kommunikation för att informera aktörerna till följd av övergången till de nya växtpassreglerna.

3.3 Krav för bemyndigade aktörer som utfärdar växtpass

För att säkerställa en enhetlig tillämpning av systemet med växtpass och öka trovärdigheten hos informationen i själva växtpasset infördes genom förordning (EU) 2016/2031 nya krav som ska uppfyllas av de aktörer som utfärdar växtpass, genom att fastställa regler för att säkerställa växternas spårbarhet, villkor för undersökningar, villkor för bemyndigande för yrkesmässiga aktörer att utfärda växtpass samt dessa bemyndigade aktörers skyldigheter (artiklarna 69, 87, 89 respektive 90). För de nationella växtskyddsmyndigheterna har det också föreskrivits bestämmelser om registreringen av yrkesmässiga aktörer (artiklarna 65 och 66) och bemyndigandet för yrkesmässiga aktörer att utfärda växtpass (artikel 89).

Trots att växtpasset i allmänhet bör utfärdas av bemyndigade aktörer var detta endast fallet för tolv av de 24 medlemsstater som svarade på frågeformuläret. Av de övriga tolv som svarade utfärdades växtpassen i sex av medlemsstaterna framför allt av de behöriga myndigheterna, medan de i tre medlemsstater utfärdades av båda och i de resterande tre berodde det på varan.

Det fanns dock en ganska allmän enighet (mer än 70 % av de svarande) om att det inte är nödvändigt för den behöriga myndigheten att utfärda växtpass för vissa växter, växtprodukter eller andra föremål. Endast i en minoritet av medlemsstaterna, sju av 24, tar myndigheterna ut avgifter av aktörerna för att bemyndiga dem att utfärda växtpass.

Några medlemsstater har drabbats av vissa förseningar när det gäller registreringen av yrkesmässiga aktörer i enlighet med artikel 65. Fram till den dag då frågeformuläret besvarades hade alla yrkesmässiga aktörer i 13 av de 23 medlemsstater vars nationella växtskyddsmyndigheter besvarade frågan registrerats i enlighet med artikel 65. I de övriga medlemsstaterna pågick fortfarande registreringsarbetet. Förseningarna i den senare gruppen

¹³ Av de sammanlagt 24 nationella växtskyddsmyndigheter som besvarade frågeformuläret ansåg 17 att anbringandet på handelsenheten var användbart och 14 att det hade bidragit till ökat förebyggande.

¹⁴ Av de sammanlagt 43 aktörer som besvarade frågeformuläret ansåg 27 att anbringandet på handelsenheten inte var användbart och 30 att det inte hade bidragit till ökat förebyggande.

medlemsstater beror på att det tillkommit nya aktörer som inte tidigare har utfärdat växtpass, att ett nytt it-system för registrering behövt inrättas eller att det inte funnits tillräcklig information om distansförsäljare.

Artikel 89 i förordning (EU) 2016/2031 om bemyndigande för yrkesmässiga aktörer att utfärda växtpass har kompletterats med kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/827¹⁵. Genom artikel 2 i den förordningen införs en skyldighet för de behöriga myndigheterna att se till att yrkesmässiga aktörer har tillgång till en teknisk vägledning om de kriterier som ska vara uppfyllda i de undersökningar som rör utfärdandet av växtpass. Fram till den dag då frågeformuläret besvarades hade hälften av de nationella växtskyddsmyndigheterna redan tillhandahållit den tekniska vägledningen, medan den andra hälften ännu inte hade gjort det. När det gäller aktörerna var den andel som redan hade tillhandahållits den tekniska vägledningen större än den andel som ännu inte hade mottagit någon sådan dokumentation. Endast en minoritet av aktörerna bedömde kvaliteten på den vägledning som tillhandahållits som otillräcklig, medan den i de övriga svaren värderades som mestadels godkänd eller bra. Det bör dock påpekas att delegerad förordning (EU) 2019/827 började tillämpas den 14 december 2020 och att frågeformuläret gjordes tillgängligt i februari 2021.

En annan aspekt som har förbättrats på grund av de nya kraven för bemyndigade aktörer som utfärdar växtpass är möjligheten att identifiera skadegörare eftersom aktörerna är ansvariga för undersökningarna för att utfärda växtpasset. Nästan hälften av de aktörer som besvarade frågeformuläret uppgav att de använder sin egen sakkunskap för att se till att karantänskadegörare upptäcks på verksamhetsplatsen, medan 44,2 % av aktörerna svarade att de använde externa uppdragstagare.

Det har skett förändringar i personalstyrkan och arbetsbördan för aktörer och nationella växtskyddsmyndigheter på grund av de nya kraven för bemyndigade aktörer som utfärdar växtpass, eftersom dessa krav ökar arbetsbördan för både aktörerna och de nationella växtskyddsmyndigheterna.

Uppgifter inkom från 16 nationella växtskyddsmyndigheter om det totala antalet registrerade aktörer och bemyndigade aktörer som omfattades av växtpasset för åren 2018, 2019 och 2020. Enligt dessa uppgifter har det totala antalet registrerade aktörer ökat med 17 % sedan 2019. Dessutom har det totala antalet yrkesmässiga aktörer som är bemyndigade att utfärda växtpasset mer än fördubblats mellan 2019 och 2020.

3.4 Arrangemang för distansförsäljning – utfärdande av växtpass till slutanvändare

Genom artikel 81 i förordning (EU) 2016/2031 införs ett undantag från kravet på växtpass om växterna levereras direkt till en slutanvändare. Detta undantag kan däremot inte tillämpas om växterna tas emot via försäljning genom distansavtal. Detta krav ansågs lämpligt av ungefär hälften av svarandena, medan omkring 40 % tyckte att det var onödigt eller betungande. Det fanns en betydande skillnad mellan de olika typer av berörda parter som besvarade frågeformuläret; mer än hälften av de nationella växtskyddsmyndigheterna ansåg att kravet var lämpligt, medan endast en fjärdedel av aktörerna delade denna åsikt, och mer än hälften

¹⁵ EUT L 137, 23.5.2019, s. 10.

av aktörerna ansåg att det var onödigt eller betungande. Det fanns också vissa specifika sektorer, t.ex. för bevarande av växtsorter, där aktörerna ansåg att bestämmelsernas inverkan var oproportionerlig i förhållande till deras kapacitet.

De berörda parternas åsikter om tillämpningen av bestämmelserna om växtpass för leverans till slutanvändare som tar emot växter, växtprodukter eller andra föremål via försäljning genom distansavtal var jämnt fördelade mellan lämplig och olämplig, även om omkring 40 % inte yttrade sig i denna fråga. Å andra sidan ansåg hälften av de nationella växtskyddsmyndigheterna att bestämmelserna om växtpass för leverans till slutanvändare som tar emot växter via försäljning genom distansavtal inte var tillräckligt tydliga, och det påpekades att olika medlemsstater har olika tillvägagångssätt.

Synpunkterna om behovet av ett mer harmoniserat tillvägagångssätt för användningen av växtpass i samband med försäljning till slutanvändare genom distansavtal var jämnt fördelade mellan nödvändigt och onödigt, även om ungefär en fjärdedel av de svarande inte yttrade sig i denna fråga.

Det har skett få förändringar när det gäller personalstyrkan hos nationella växtskyddsmyndigheter och aktörer på grund av undantaget för direkt leverans till slutanvändare via försäljning genom distansavtal, då växterna måste åtföljas av ett växtpass. Däremot har de nationella växtskyddsmyndigheterna upplevt en ökad arbetsbörda.

3.5 Elektroniska växtpass

Enligt artikel 88 i förordning (EU) 2016/2031 ska växtpasset fysiskt anbringas på handelsenheten. Enligt artikel 83.8 är det dock möjligt att genom genomförandeakter fastställa tekniska arrangemang för utfärdande av elektroniska växtpass. Införandet av ett elektroniskt växtpass ansågs genomförbart och användbart av mer än hälften av de som svarade på frågeformuläret. En detaljerad analys av svaren visade dock att det fanns skillnader mellan de olika intressentgrupperna. Endast en av 24 nationella växtskyddsmyndigheterna ansåg att det elektroniska växtpasset inte var genomförbart, jämfört med 14 av 43 aktörer. Samtidigt ansåg ingen nationell växtskyddsmyndighet att det elektroniska växtpasset var oanvändbart, medan tolv av 13 aktörer instämde i detta påstående. Bland skälen till att aktörerna ansåg att det elektroniska växtpasset var ogenomförbart och oanvändbart återfanns nya bördor och kostnader, främst för små yrkesutövare. Det föreslogs att pappersversionen av växtpasset ska få fortsätta att användas även om ett elektroniskt växtpass införs.

3.6 Reglerade icke-karantänskadegörare

Innan förordning (EU) 2016/2031 trädde i kraft garanterade växtpassen att det växtmaterial som såldes var fritt från karantänskadegörare. Enligt artikel 85 i denna förordning bekräftar växtpasset numera inte bara att växtmaterialet är fritt från karantänskadegörare, utan även att kraven för reglerade icke-karantänskadegörare har uppfyllts och att åtgärder mot dessa har vidtagits.

Ett tydligt resultat av frågeformuläret är behovet av större samstämmighet mellan växtskyddsförordningen och lagstiftningen om produktion och saluföring av

växtförökningsmaterial. Detta beror på att bestämmelserna om reglerade icke-karantänskadegörare när det gäller fruktplantsförökningsmaterial och fruktplantor samt vinförökningsmaterial återfinns i både växtskyddslagstiftningen och lagstiftningen om växtförökningsmaterial, vilket skapar förvirring kring vilka rättsliga krav som ska följas. Det är svårt att dra några slutsatser om fördelarna med de nya växtpasskraven i förhållande till reglerade icke-karantänskadegörare eftersom antalet svarande som bedömde reglerna som antingen effektiva eller ineffektiva var jämnt fördelat, samtidigt som omkring en tredjedel av svarandena bedömde det nyligen breddade systemet med växtpass som varken effektivt eller ineffektivt. En möjlig anledning till de skilda uppfattningarna är metoden för certifiering av fröer, som består av ett förfarande i flera steg med offentliga kontroller under och efter certifieringsprocessen. Flera av svarandena ansåg inte att växtpasset behöver innehålla information om uppfyllandet av kraven avseende reglerade icke-karantänskadegörare eftersom man genom de offentliga kontrollerna under och efter certifieringen av fröer redan garanterar att fröpartierna är fria från reglerade icke-karantänskadegörare.

De nya bestämmelserna om växtpass påverkade inte effektiviteten i de offentliga kontrollerna avseende reglerade icke-karantänskadegörare eftersom de flesta nationella växtskyddsmyndigheter och behöriga certifieringsorgan utförde samtidiga offentliga kontroller avseende reglerade icke-karantänskadegörare och karantänskadegörare redan innan förordning (EU) 2016/2031 trädde i kraft. Endast två nationella växtskyddsmyndigheter och ett behörigt certifieringsorgan angav att de börjat utföra dessa samtidiga kontroller först efter växtskyddsförordningens ikraftträdande. En tydlig fördel med dessa kontroller är att de oftast utförs av samma inspektör (91 %). Merparten av de offentliga kontrollerna utförs på ursprungsorten (82 %).

Förordning (EU) 2016/2031 har inte haft någon betydande inverkan på antalet offentliga kontroller avseende reglerade icke-karantänskadegörare (42 % av de behöriga myndigheterna svarade att antalet offentliga kontroller av växtpassen avseende reglerade icke-karantänskadegörare har varit oförändrat, medan 33 % av svarandena uppgav en ökning på mindre än 25 %). Breddningen av kraven på växtpass ledde inte till en ökning av antalet fall av bristande efterlevnad av kraven och åtgärderna rörande reglerade icke-karantänskadegörare. Vid bristande efterlevnad informerade de flesta behöriga myndigheterna den berörda medlemsstaten och avvisade sändningen. Vissa behöriga myndigheter meddelade att de åtgärder som vidtagits har berott på det specifika fallet, medan andra ännu inte stött på sändningar som inte har uppfyllt kraven.

3.7 Allmän medvetenhet om växtpass

För att få reda på vilka kunskaper allmänheten har om växtpasskraven innehöll frågeformuläret även specifika frågor till denna grupp. Mer än hälften av de privatpersoner som svarade kände till att växter måste åtföljas av ett växtpass på företagsnivå. Det var dock bara omkring en tredjedel som visste att växter som handlas på nätet också måste åtföljas av växtpass. Trots att de flesta inte kände till kraven på växtpass för växter som handlas på nätet ansåg mer än hälften att detta krav var en bra idé, jämfört med endast runt en tredjedel som tyckte att det var kontraproduktivt.

4 SLUTSATSER

Det breddade systemet med växtpass har överlag bidragit till att uppnå målen i förordning (EU) 2016/2031, i synnerhet vad gäller att effektivisera skyddet mot karantänsskadegörare, förbättra beredskapen för att identifiera nya växtskadegörare av unionsbetydelse, öka berörda parter förståelse av och medvetenhet om vikten av växtskydd och underlätta identifieringen av skadegörare.

De flesta berörda parter har dock betraktat breddningen av systemet med växtpass till alla växter för plantering som betungande och svår. Av synpunkterna från de berörda parterna framgår dessutom att övergången till de nya kraven inte alltid har varit smidig och att de nya reglerna för växtpassen inte alltid har varit tydliga, vilket försvårade genomförandet i början. De berörda parterna var överens om att de nya bestämmelserna ökade skyddet av unionens territorium mot skadegörare och att de kostnader som de redovisade inte är betydande. Samtidigt anser de att vissa av kraven medför en ökad administrativ börda och därmed sammanhängande kostnader som väger tyngre än fördelarna. Detta gäller särskilt kravet på att anbringa växtpasset på varje enskild handelsenhet samt bestämmelserna om distansförsäljning. Svarandena ansåg även att det övergripande funktionssättet hos sektorn avseende växter för plantering och fröer inte hade förändrats väsentligt.

För att förbättra effektiviteten och det praktiska genomförandet av det breddade systemet med växtpass och för att det ska bli mer användbart krävs fler diskussioner för att fastställa vilka riktade förbättringar som kan behövas. Dessa gäller 1) bestämmelserna om att anbringa växtpass på handelsenheter och 2) arrangemangen för distansförsäljning. Dessutom krävs ytterligare diskussioner om ett eventuellt införande av ett elektroniskt växtpass och hur denna förändring kan genomföras utan att den administrativa bördan för små producenter ökar i onödan och utan att den spårbarhet som följer av anbringandet av växtpasset på handelsenheten enligt de nya, nu gällande reglerna går förlorad. Omfattningen av eventuella ändringar av det nyinrättade systemet med växtpass bör dock begränsas, eftersom det främst skulle röra sig om justeringar av det befintliga systemet.